

Viete, že ZSSR už v marci 1939 vyhlásil, že bude podporovať národy, ktoré sa stali obeťou nacistickej útočnosti a že v 1. svetovej vojne bojovalo na strane Nemecka okolo 100 tisíc Židov...?... A ďalšie historické fakty a zaujímavosti

- CZ24 News | 24. srpna 2021

Takže, viete, že...?

...v auguste 1941 bola na Slovensku v armáde zlikvidovaná odbojová skupina, ktorú ešte v roku 1939 vytvorili na hlavnej základni letectva v Piešťanoch npor. let. Ľudovít Kukorelli, por. let. Jozef Arnold a por. let. Jozef Kolembus?

Podľa historika Igora Baka sa títo „v minulosti venovali spravodajskej činnosti, spolupracovali s čs. spravodajskou agentúrou v Belehrade a v apríli sa neúspešne pokúšali o úlet do ZSSR.

V novembri 1941 boli jej členovia obžalovaní z prípravy ilegálneho úteku do Juhoslávie. Vojenský súd v Bratislave nakoniec odsúdil Kukorelliho a Kolembusa na 9 mesiacov väzenia a vylúčenie z armády. No v skutočnosti boli obaja prepustení už v marci 1942 po amnestii prezidenta a teda naďalej pokračovali v odbojovej činnosti“.

photo - archív Balneologického múzea Piešťany

zľava : letecký inštruktör a akrobat Ján Chupek, Ľudovít Kukorelli, ?, a stíhací pilot Ján Gerthofer na letisku Piešťany / 1939

...prvý pokus o dezerciu k budúcemu protivníkovi bol v radoch slovenskej armády zaznamenaný už pred vypuknutím vojny proti ZSSR?

O úlet na Avii B-534 sa pokúsil príslušník letky 13 z Piešťan slob. Peter Horváth a to z letiska Spišská Nová Ves na územie ZSSR. Jeho lietadlo však havarovalo na území Karpatskej Ukrajiny obsadenej Maďarskom. V septembri 1941 bol odsúdený na trest smrti, ktorý mu však prezident Tiso zmenil na doživotný žalár.

...najväčšie bojové straty utrpela slovenská armáda na východnom fronte v bitke pri Lipovci (50 km východne od mesta Vinica) 22. júla 1941?

V priebehu jedného dňa slovenská armáda taketo vysoké straty na životoch na východnom fronte už nikdy nemala. Oficiálne mala v tento deň 75 padlých, 167 ranených, dvoch zajatých a 17 nezvestných. Neskôr sa však ukázalo, že aj všetci nezvestní sa dostali do sovietskeho zajatia. Je však pravdou, že čitatelia môžu naraziť aj na mierne odlišné údaje, napr. že zabitých bolo „len“ 71 vojakov...

...XVIII. zjazd sovietskej VKP(b) 10. 3. 1939 vyhlásil, že ZSSR bude podporovať národy,

ktoré sa stali obeťou fašistickej útočnosti?

Stalin už vtedy vyhlásil, že prebieha verejné prerozdelenie sveta a sfér záujmov na úkor neagresívnych štátov, bez najmenších pokusov odporovať tomu.

Stalin vtedy otvorene vyjaval aj osud, ktorý je pripravený pre Nemecko. Že Nemci, rovnako ako Japonci, vojnou zoslabnú a na základe toho sa budú musieť podrobiť tvrdému diktátu Anglicka, Francúzska a USA. Povedal Hitlerovi, že ak sa Nemecko začne biť so ZSSR, západné mocnosti si rozdelia ruské náleziská surovín a Nemecko ošklbú ako hus.

Na Hitlera sa Stalin dokonca obrátil s priamou rečou. Znalci z toho usúdili, že sa zrejme konajú tajné rusko-nemecké rokovania. Tie vyvrcholili v dohode, ktorá bola pre Sovietov veľmi výhodná. Dostali úver vo výške 200 miliónov mariek na nákup nemeckých priemyselných výrobkov. ZSSR ho mal splácať dva roky dodávkami surovín. Získal za to absolútne nevyhnutné obrábacie stroje a ďalšie nedostatkové zariadenia.

...v Orenburskej oblasti Ruska odhalili miestni iniciátori pamätník (bustu) činiteľovi bieleho Uralského kozáckeho vojska plukovníkovi Timofejovi Ippolitovičovi Sladkovovi, ktorý je známy ako „vítaz nad Vasilijom (Ivanovičom) Čapajevom“?

Iróniou osudu je, že tento pamätník postavili na Čapajevovej ulici. Rozhorčenie nad odhalením busty vyjadrila vnučka červeneho veliteľa divízie Tatiana Čapajeva, ktorá sa cez tlač opýtala miestnych obyvateľov, že na čo čakajú? „Čakajú, že tam prídem a zhodím tento podstavec? Sekery sa treba chytiť“.

...slovenská strana už niekoľko týždňov pred nemeckým napadnutím ZSSR prejavila vlastnú iniciatívu smerom k aktívnej účasti svojej armády na nemeckom útoku?

„Dôležitú úlohu tu hrala maďarská karta,“ zdôrazňuje historik Igor Baka a ďalej uvádza, že „Nemci totiž úplne nezavrhlí nádej, že za plnenie nemeckých žiadostí môže v budúcnosti prísť odmena v podobe revízie v prospech územných požiadaviek Slovenska. Čatloš preto počas stretnutia s vojenským atašé nemeckého vyslanectva pplk. Heinrichom Beckerom na prelome apríla a mája 1941 konštatoval, že existuje možnosť vojenskej akcie proti ZSSR, na ktorej sa pravdepodobne zúčastní aj Rumunsko a Maďarsko. V tejto súvislosti Beckera poprosil, aby kompetentným nemeckým miestam oznámil, že v prípade spoluúčasti Maďarska sa vojenských akcií chce zúčastniť tiež slovenská branná moc.“

„O využití SR vo vojne sa nakoniec rozhodlo tesne pred 22. júnom 1941. Dňa 19. júna 1941 pricestoval na Slovensko (po návšteve Bukurešti a Budapešti) náčelník nemeckého generálneho štábu pozemného vojska genplk. Franz Halder. Na bratislavskom letisku Vajnory sa stretol s vedúcim DHM genpor. Paulom von Ottom a s vojenským atašé pplk. Beckerom. Gen. Otto tu bol informovaný o želaní „Vodcu, aby sa slovenská armáda zúčastnila nejakej prípadnej akcie“.

21. júna nemecký vyslanec Hanns Ludin Hitlerovo želanie neformálne tlmočil prezidentovi Tisovi a predsedovi vlády Tukovi. K tomuto kroku sa odhodlal bez predchádzajúcich inštrukcií nadriadených miest, keďže, ako zdôraznil, „pri tomto opatrení sa nejedná len o čisto vojenskú, ale o záležitosť vysokej politiky“. Až následne si vyžiadal inštrukcie nemeckého Zahraničného úradu, „či tento vývoj zodpovedá zámerom úradu“. Obaja najvyšší predstavitelia SR pritom podľa neho „jednoznačne súhlasili“ so vstupom Slovenska do vojny.

...dňa 22. júna 1941 sa nemecký vyslanec Ludin zhováral aj s ministrom vnútra SR Alexandrom Machom?

Ten vyslanca informoval o zatknutí 1100 ľudí podozrivých zo sympatií ku komunizmu. Mach už napoludnie vystúpil v Bratislave pred nastúpenými jednotkami HG s politickým vyhlásením (vysielanom v slovenskom rozhlase), kde sa v zhode s nacistickou propagandou prihlásil k boju „kultúrnej Európy proti židobolševizmu“, za ochranu kresťanskej kultúry a európskej civilizácie.

...v 1. sv. vojne bojovalo na strane nemeckej ríše 100 tisíc Židov?

Tretina z nich získala štátne vyznamenania a vyše 2000 sa stalo dôstojníkmi. Za cisárske Nemecko padlo 12-tisíc Židov.

A viete, že nacisti aj maršala Ericha von Mansteina podozrievali, že má židovskú krv? Opierali sa o to, že bol synom generála Eduarda von Lewinskeho a že mladíka si osvojil generál Georg von Manstein. Bdelí nacisti si mysleli, že priezvisko jeho otca Lewinski je len poľským variantom židovského priezviska Levy.